

צמאה נפשי לאלוקים

שיעורים בנושא התפילה

לאה אירן בת טאוס ז"ל

התפלה המתמדת של הנשמה

1

2

א

מגמת עבודת התפלה — עליו הרצון חיקוקו
 עליו הרצון חיקוקו, הקבעתו בקביעות עליונה מאירה, שיהיה ערך-החיים
 העליון תדיר קבוע בו — דורש הוא חיים רצוניים מלאים אורה אלקית.
 זאת היא מגמתה של עבודת התפלה, יסוד העבודה שבלב, אשר מי
 יוכל להגיע עד למרום-ערכה.
 התפלה מסכמת את החיים כולם, בכל עומק עצמויות טבעיותם, אל
 הסיכום המרום של אוצר הטהור העליון.
 הצמאון האלקי המובע על ידה, הגענועים הטמסים לזוהר הסתהרות
 הנשמתיות, החפירה הפנימית להתעלות, להשאב בחי חיי מקור חי של כל
 חיי העולמים — באים לשכלולם על ידי התפלה ההגונה, והיא היא המסרה
 העליונה של העלאת הרצון — לאחדות השלמה, לקודש ד', קודש ישראל.
 (אורות הקודש, ח"ג עמ' ט)

א

התפלה המתמדת של הנשמה מתאמצת היא תמיד לצאת מן ההעלם אל
 הגילוי, להתפשט על כל כחות החיים של כל הרוח והנפש וכל כחות חיי הגויה
 כולה, והיא משחוקקת ג"כ לגלות את מהותה וכח פעולתה על כל הסביבה, על
 כל העולם והחיים, ולשם כך צריכים אנו לחשובנו-של-עולם שבא ע"י תורה
 וחכמה, ונמצא מתוך כך, שעבודת התורה כולה וכל חכמתה היא התגלותה
 המתמידה של תפלה הכמוסה של הנשמה. נשמת כל חי תברך את שמך ד'
 אלהינו.

אלהינו, הנהיגנו, יא

3

ב

אין התפלה באה כתקונה כ"אם מתוך המחשבה שבאמת הנשמה היא
 תמיד מתפללת. הלא היא עפה ומתרפקת על דודה בלא שום הפסק כלל, אלא
 שבשעת התפלה המעשית הרי התפלה הנשמית התדירית היא מתגלה בפעל.
 וזהו עידונה ועינוגה, הדרה ותפארתה, של התפלה, שהיא מתדמה לשרונה
 הפותחת את עליה הנאים לקראת הטל או נכח קרני השמש המופיעים עליה
 באורה, ולכן, הלאה שיתפלל אדם כל היום כולו.

אלהינו, הנהיגנו, יא

4

הנשמה — זה האדם האמיתי, הגוף — הוא הגוף של הנשמה, החיצוני של
 הפנימי, האדם הגופני, הוא נתון במצבים שונים של בריאות, ועוד גורמים שונים,
 שמשפיעים עליו, אבל האדם האמיתי, החי, הנשמת, יש בו מצב תמידי של הודרות
 עם מקור החיים, מתוך עצם עובדת היותו חי.

כל מציאות החיים, קיומיות החיים האמיתית, הנשמית — כל זמן שהנשמה
 בקרבנו, שאנו במצב של חיים בעולם-הזה — היא פגישה עם התפלה המתמדת של
 הנשמה, עם הפניה הקבועה אל הקב"ה. "ואתם הדבקים בה' אלוהיכם חיים כולכם
 היום", ומצד הנשמה: "חיים כולכם היום", או — "אתם הדבקים בה' אלוהיכם".
 החיוביות הפנימית הזו יש לה ענין, להתגלות במציאות החיים שבעולם הזה, לצאת
 מן ההעלם אל הגילוי, שני צדדים באדם: גוף ונשמה, ומתוך קישור שניהם יחד,
 ישנו צורך הגילוי והביטוי, של הקשר אל רבונו של עולם. על כל זה צריך לחזור
 ולשנון, ולפרט.

"ויפח באפיו נשמת חיים" — זה עצם החיים, ואחר-כך "ויהי האדם לנפש
 חיה" — גילוי הנשמה האלוהית בחוץ. הצורך והצמאון הנשמת, לדבקות בה', לפנייה
 כלפי רבונו של עולם, ענינו להתפשט בכל מדרגות הנשמה-רוח-נפש, בכל שעור
 הקומה המשולש הזה שלנו, ומתוך כך יש לו — לצמאון הזה — צורך וענין
 והשתוקקות, להתפשט על כל מהלך החיים. חסידים הראשונים היו שוהים שעה לפני
 התפלה" — הכנה לתפלה, "ושעה אחר התפלה" כדי לגלות את התפלה הזו, את
 פניית הנשמה הזו, לאפשר את השפעתה, על כל מרחב החיים.

התפשטות תפלה הכמוסה של הנשמה, על כל מרחב החיים, מתוך פניית,
 צמאונה, דבקותה הקבועה בשייכותה למקור החיים, דורשת חשבוננו של עולם, והוא
 בא דוקא על-ידי תורה. מכאן, הפגישה, לא ערוב, של תפלה ותורה.

אלהינו, הנהיגנו, יא

ג

התפלה מבקשת מהנשמה את תפקידה. כשעברו ימים ושנים בלא
 תפלה בכונה, מתקבצים בלב אבני-נגף רבים, שמרגישים על ידם כבודת-רוח
 פנימית, וכשרוח הטוב חוזר, ומתנת התפלה נתנת ממרומים, הולכים בכל תפלה
 ומתפנים אותם המכשולים, והסיכורים הרבים, אשר נקבצו בנחל הנובע של
 נשמת החיים העליונה, הולכים וסרים. ועם אותה העליה הנשמית, שהיא עולה
 בכל תפלה כיוזם לערך זמנה, אחוים ידועים באים בתור מרפא את חסרון העבר;
 אמנם לא בבת אחת נמנה החסרון, אבל הולך הוא ומתמלא, והצוהר של התפלה
 הולך ומגלה את אורותיו.

אלהינו, הנהיגנו, יא

אשר ללשון של הקסיד שנה היא בכל למחשבה ואינה מוסיפה עליה - ונמצא שאין תפלת הקסיד דבר שבמנהג או שבהרגל. כשירת הזרזיר והתפי, אלא כל מלה מחשבה עמה וכונה בה. בדרך זו תהיה שעת התפלה לקסיד כגריעין הזמן ופריה. ושאר השעות תהינה לו כדרכים המוליכות אל שעה זו, שלבואה הוא מצפה, כי על ידה הוא מדמה אל העצמים הרוחניים ומתרחק מן ההמניים. וכשם שהיו לו שלש צעות התפלה שבכל יום - פרי יומי ולילי, כך יהיה לו יום השבת לפרי השבוע, כי יום זה מוזמן להדבקות בענין האלוהי. וכל צבדות הקסיד היא בשמחה, לא בכניעה, - כמו שבארנו למעלה.

והנה ערף כל אלה לנפש הוא כערף המזון לאף. שכן תפלת אדם טובה לנפשו. כשם שהמזון תועלת לגופו. וכן ברבת כל תפלה שונה על האדם עד שעת תפלה שאחריה, בשם שפת הפעדה שפעד מתקיים בו עד שיסעד סעדת לילה. אולם ככל אשר תתרחק שעת התפלה מלפך הנפש הלוך וקדור מטרדות העולם הבאות עליה; וכיחוד אם יביאנה ההכרח להמצא בחברת ילדים, נשים או אנשים רעים, ולשמע דברים העוברים אך נפשו; דבורים מננים או שירים שהנפש נוהה אחריהם עד שאי אפשר להשתלט עליה. אף בשעת התפלה משהר האדם את נפשו מכל מה שעבר עליה בינתיים ומכין אותה לקראת העתיד.

אמנם על אף הסדר הזה אי אפשר שיעבר שבוע בלא שיתקלקלו הגוף והנפש, כי במשך ימות השבוע מצטברים מותרות עוברים שלא יתכן לצרפם ולבצרם כי אם על ידי התמדה בעבודת ה' במשך יום תמים, גוסף על מנחת הגוף. ככה ממלא הגוף בשבת את אשר אבד לו בששת הימים ויתכונן לקראת העתיד; והנפש אף היא וזכרת ביום זה מה שאבד לה מחוץ ששקקה בצרכי הגוף. ביום זה היא כאלו מתרפאת ומחלימה מחלי שהיה לה ומצטיידת בכחות שידחו מעליה את החלי הנה לעתיד, - בדרך שהיה איוב נוהג לעשות אחת לשבוע למען בניו. באמרו: - אולי חטאו בני.

הדיא. זמן ההפלה: לב זמנו. לא יהיה זמן ההפלה עליו לעונה וכאילו אין לו חפץ בעת הדיא, אבל יהיה העת הזאת סעף היומר נכבד שכל זמני חיו; ופריו. יהיו כל זמני חיו כמו עפל אל הזמן הזה שזוכה להסתכל לפני נורא, כמו ען הגדה שזוא עפל אל פרו כזוא העיקר המזון בעתה סען: שאר עתותיו. זמני כל חיו: כדרכים הסגועים אל העת ההיא. ר"ל בכנות וסכות לביעו אל העת הזאת, ר"ל שכל עתותיו לא נכראו אלא שיקין לרס לגופו מכל הככרה לו כדי שיוק נצו ומחכות נצו לשפך שיהו ולעטוף נצו לפני נורא מתוך עומק כונה חסלתו: יתאוה קרבתו וכו'. כל היום יתאוה מתי יגיע עת ההפלה ויחילב לפני נורא: שבו מתרמה ברהוטים וכו'. ואין לא ילפס על זה סמיד זכרי הוא או מתדמה כזומנות ופושט מעליו עניני כשמיים לגמרי וקופר דעמו וכוננו כזור כ': יודיה פרי יומי ויליו וכו'. אמור עתה מה חפלו ככל עתותיו וימיו אם לא שיהיה זה פרי פעמים וזקן כומניס, וזאת יהיה הארס אל לנו כי לא על הארס לכדו נכרא הארס לאכול ולשמות כפענוגים כי אם לזכק נפשו כזומניס, וזו פרו: ופרי השבוע יום השבת. כמזכר מכל זמני חיו כוא יום השבת.

אמנם, התפלה הגלויה, היא עזרה לתפלה הפנימית, התמידית, של הנשמה, כמו סידורים חיצוניים, שנועדו לאפשר את ההתגלות הפנימית, את התפלה הגשמית. התפלה הממשית, המעשית, שלנו, היא גילוי מן הכח אל הפועל את מה שנמצא גנוז במעמקי הנשמה, את הצמאון לאל-חי. בשמתנו נמצאת בעוה"ז, בתוך מציאות של גוף, בתוך מערכת של כוחות גפש שונים ומצבים שונים. ענין התפלה הוא - לגרום לפנית הנשמה אל האלוהים, להתפשט ולהתגלות בכל הכוחות ובכל המצבים. כשעוברים זמנים, שהאדם לא מתפלל בכונה, צריך להבין, שוהו מצב של מחסור חיים. מתוך כך, נוצר במצבו הרוחני של האדם, מעין מצב של הולדה רוחנית, הולשה רוחנית, מתלה. עד שניתנת לו שוב מתנה ממעל, מתנת התפלה, והוא הולך ומתרחק, ועומק החיים של "ואתם הדברים בה' אלוהיכם" הולך ומתגלה.

ען דרך מה שכתב בעני הוכח הלכות שער אהבת ה' טרק ו' ח"ל, ועיקר הדבר אחי צורך נפשך בעת שהפלה אוחה וכונה לך בה, ושחמכרנה לאט עם הסמוך לה, ואל יקדים בה לשוק את לך, כי המעט ממנה עם המלא לך בו, טוב ממחירוה המעט לשוק כרז ממנה כשיהיה לך ריק ממנו. ואמר אחד מן החסידים אל השכח שנת ריקם, ריק ממנו הלב בו, הגל יהיה בהמלא הלב, כמו שאמר דוד ע"ה בכל לבי דרשתיך וגו', ואמר הליתי פניך בכל לב, ואמר לבי ובשרי ירננו אל אל חי, ע"כ. גם המורה אורה על עיקר שלימות הכונה בשני פרק ה' באמרו שהגללים משמים השם יתברך וזמנידים נפלאותיו בלא דברי שפה ולשון, והוא האמת, כי אשר ישנה בדברים אמוס יסבר מה שזייר, ועם הזיור הוא השבח האמיתי, אמנם ההגיה בו הוא להבין האחרים או להראות על פניו שהשיג כבר, אמר אמרו בלנכס על משכבכם וזמו סלה כמו שביארנו ע"כ. ובחלק השלישי פרק הנהגת המחנודד הוא פרק ל"א כתב אכל אם תחפלי בהנעה שמתוך פסוק אל הכותל ואתה חושב במקחך וממכרך וכו' לא תחשוב בהנעה לחמלים, אכל חסיה או קרוב ממי שנאמר בהם (למיה י"ג) קרוב אתה ציהם ורחוק מכלותיהם, ע"כ. ודברי פי חכס חן צמר ל"ח לבעל העקודה על עיקר הכונה בחפלה, ולרואים הם שיעווינו. וכבר אמר"ל שאסור להסתכל עד שחשיב דעמו. ועל כל אלה הסוף מלת הרמב"ם בהלכות חפלה פרק ד': לא יוסיף עליו. שיהיה פיו ובו שוים בחפלתו והמרה לו יעדיף מענה לשון על מערכי לב, וכזו שיכיר בסמוך אלא עם כל מלה מהשבה וטובה בה. וכנוי עליו, לא מכל להשיבו אל מלת מחשבה, כי בעל הלשון זכר וקפסה ברא אורח, רק על עין נסתר בדבריו, כאילו האמר לב או מלפון, על דרך מה שכתב הרמב"ם פירש משפטים על אם הגול מהבול ח"ל, אחר שאמר שלמה רך שהוא לשון נקבה וכבר אמר כי הוא כמות לכה, אחר ששיבו, והספס על הכזב שהוא לשון זכר, ע"כ. או שראוי להיונו עליה, ואי בדקה יכונ הכנוי למחשבה הזכרת: כמו הזרזיר והגיבא. הם עפות מלפטים ומחיים. והכונה שלא יהא המסתכל כסום עגור כן ילפף, יהנה כיונה פוחה אין לב אלא עם כל מלה מחשבה וכו': לב זמנו ופריו. ר"ל עיקרו: בדרכים המגיעים אל העת ההיא. והעם ההיא במדכנה החכלית הכסף, כענין: כמירס העומר עד יום מתן ההורה כי אל הזמן ההוא כל העינים נופות ומביעות למחוק. וזהו סמך כילורו לאמר יתאוה קרבתו וכו', מזורף להיותו מזמן בכל עתותיו הקודמים ליחרן הכשיר עהרת הכסף, למען חזון חפלתו קמרה לפני חלקיו בענה ישחנה.

התפלה היא לנו, ולעולם כולו, הכרח גמור. וגם תענוג היותר כשר שבהענוגים. גלי הנשמה שלנו הולכים ושוטפים, הגנו חפצים מעצמנו ומהעולם שלמות כזאת שאין המציאות המוגבלת יכולה לתן לנו, ומתוך כך הגנו מוצאים את עצמנו שרויים בצרה גדולה, שאכונה יכול להעביר אותנו על דעתנו ועל דעת קוננו. אבל קודם שיעבור זמן גדול, שיוכל שרטון זה להתגלם בקרבנו הגנו באים ומתפללים. שרפים אנו את שיחנו ומתנשאים אנחנו לעולם של מציאות שלם בתכלית השלמות, ואו געשה צולמנו הפנימי באמת שלם בתכלית השלמות. ודעתנו מתמלאת נחת, ואותו המשקל שהכרעתנו הפנימית פועלת על המציאות, שגם פנימיותנו היא אחת מחלקיה. מכריע גם את כל העולם כולו לכף זכות.

אמר ראוי, כי יאמר, י"ה

אמנם, התפלה הגלויה, היא עזרה לתפלה הפנימית, התמידית, של הנשמה, כמו סידורים חיצוניים, שנועדו לאפשר את ההתגלות הפנימית, את התפלה הגשמית. התפלה הממשית, המעשית, שלנו, היא גילוי מן הכח אל הפועל את מה שנמצא גנוז במעמקי הנשמה, את הצמאון לאל-חי. בשמתנו נמצאת בעוה"ז, בתוך מציאות של גוף, בתוך מערכת של כוחות גפש שונים ומצבים שונים. ענין התפלה הוא - לגרום לפנית הנשמה אל האלוהים, להתפשט ולהתגלות בכל הכוחות ובכל המצבים. כשעוברים זמנים, שהאדם לא מתפלל בכונה, צריך להבין, שוהו מצב של מחסור חיים. מתוך כך, נוצר במצבו הרוחני של האדם, מעין מצב של הולדה רוחנית, הולשה רוחנית, מתלה. עד שניתנת לו שוב מתנה ממעל, מתנת התפלה, והוא הולך ומתרחק, ועומק החיים של "ואתם הדברים בה' אלוהיכם" הולך ומתגלה.

העת.

אמר ראוי, כי יאמר, י"ה

אמר ראוי, כי יאמר, י"ה